

l'especialitat; ha estat editat per Jöran Sahlgren, Bengt Hasselrot i Lars Hellberg, l'any 1954, i té 544 pàgines.

Voldriem assenyalar, dels dos congressos, les comunicacions que tenien interès per a nosaltres. Del d'Upsala: *Toponymie et histoire dans le «Chemin de Saint-Jacques» en Espagne* (A. M. Badia i Margarit), *Les «Rationes Decimarum», sources de valeur considérable pour l'étude de la toponymie* (A. Grier), *Les mouvements de population dans le midi de la France du XIe au XVe siècles, d'après les noms de personne et les noms de lieu* (Ch. Higounet), *Les anciens noms du Col du Perthus* (R. Lejeune), *Blüte und Verfall der westgotisch-hispanischen Personennamen* (J. M. Piel), *Noms des métiers dans l'onomastique toulousaine au XIVe et au XXe siècles* (J. Ségu). Del de Salamanca: *El fichero de toponimia balear* (F. de B. Moll), *Nethou ou Aneto. Quel est le nom du point culminant des Pyrénées sur les cartes françaises?* (A. Guilleré), *Algunas notas sobre estudios de Onomástica Hispana* (M. García Blanco), *Alguns topònims en relació amb l'aigua a Cerdanya i Conflent* (E. Guiter), *Influencia de la Reconquista en la toponimia catalana* (F. Marsà), *La toponimia en el Cartulario de San Cugat del Vallés* (A. Grier), *L'acte de reconnaissance de propriété au Monastère de Sant Joan de les Abadesses (an 913) et son importance pour l'onomastique catalane* (A. M. Badia i Margarit), *Distribution relative des toponymes formés sur albus et sur blank dans la Péninsule Ibérique* (P. Roca i Garriga), *Las minorías religiosas en la toponimia de Cataluña, Valencia y Mallorca* (M. Sanchis Guarner), *L'anthroponymie gotique du IVe au Ve siècles et ses rapports avec l'anthroponymie franque* (M. Broëns).

Consignem, per acabar, que la S.C.E.H. fou representada al congrés d'Upsala per l'autor d'aquest report, i al de Salamanca pel Sr. R. Aramon i Serra i també per mi. — A. M. BADIA I MARGARIT.

Una bibliografia de qüestionaris lingüístics. — Formant part de les Publicacions de la Comissió d'Enquesta Lingüística, sots-divisió del Comitè Internacional Permanent de Lingüistes, el professor romanès Sever Pop, acollit des del final de la guerra de 1939-45 a la Universitat de Lovaina, ha fet aparèixer una *Bibliographie des questionnaires linguistiques*,¹ que havia estat inclòsa en el programa d'activitat de la Comissió a la reunió de l'1 de setembre de 1952, a Londres.

Com indica el collector de la bibliografia, «es tracta abans de tot de salvar de l'oblit el que subsisteix encara dels mitjans emprats pels pionniers dels nostres estudis lingüístics, d'indicar cronològicament les nombroses temptatives per a estudiar d'una manera més aprofundida el llenguatge, i de facilitar la tasca del qui escriurà un dia la història més detallada de la nostra disciplina».

En aquestes pàgines és assajada per primera vegada, doncs, una bibliografia cronològica de qüestionaris lingüístics o d'altres mitjans d'enquesta usats pels investigadors. Més de cinc-cents títols hi són aplegats, des de l'any 1394 fins al 1954, referents a les llengües més diverses.

«Ha calgut», diu Pop, «donar al terme *qüestionari* lingüístic un valor semàntic més estès, a fi de poder mencionar també les nombroses traduccions en *patois* regionals; així com certes monografies d'una gran importància històrica». Però, en realitat, es tracta més d'una bibliografia d'obres preparades a base de qüestionaris que no pas d'una bibliografia de qüestionaris. El mateix autor ja reconeix que el seu treball «conté, potser, massa obres sense valor, que no mereixien d'ésser mencionades»; però assenyala que «hom no ha d'oblidar, de tota manera, que aquells qui ens han precedit han patit molt, abans de trobar el bon camí de la recerca, i que no havíem de passar en silenci les temptatives més modestes».

No hi ha cap bibliografia, com és sabut, exempta de llacunes i d'errors. Algunes de

1. Louvain, Commission d'Enquête Linguistique, 1955. 172 pàgs.

les que poden ésser observades en aquesta haurien estat fàcilment esmenades partint de *La dialectologie* del mateix Pop, que en constitueix la font més important. Referint-nos només al català, podríem adduir com a oblits, per exemple, els estudis de Barnils sobre el parlar d'Alacant, de Kuen sobre el de l'Alguer, de Coromines sobre el de Cardós i Vallferrera, el «Butlletí de Dialectologia Catalana», etc. En parlar dels qui tingueren cura de la publicació del *Diccionari Aguiló* (a rectificar el nom *Agmiló* que encapçala l'article) oblida de mencionar Pompeu Fabra sens dubte per malèvola omissió de qui li forní la dada. D'on ha tret, d'altra banda, que Antoni M. Alcover era arqueòleg i arquitecte?

Malgrat aquestes menudes reserves, l'obra de S. Pop pot ésser útil a tothom qui s'interessi per la història dels estudis lingüístics. — R. ARAMON I SERRA.

Els problemes de la llengua en Unamuno. — Les tesis doctorals dels Srs. Fernando Huarte Morton i Carlos Blanco Aguinaga tracten un tema comú, bé que, com és natural, examinat des de punts de vista molt diferents, i amb procediments de mètode també allunyats. Desconeguts l'un de l'altre, foren publicades el mateix any. Però l'elaboració del treball d'Huarte¹ fou anterior: la tesi fou llegida pel març de 1950, a la Universitat de Madrid,² mentre que la de Blanco Aguinaga³ ho fou a la Universitat de Mèxic pel setembre de 1953. Res no hi ha que no sigui molt suggeridor, àdhuc apassionant, en l'obra, diversa i variada, de Miguel de Unamuno. Però el tema de la llengua, tant en un pla teòric com en els seus aspectes més concrets (d'un mot dialectal, d'una nova proposta d'etimologia), és gairebé sempre suport de greus consideracions en el pensament unamunià. D'ací que aquests llibres hagin d'ésser considerats importants, tant o més que d'un punt de vista lingüístic, quant a la història de les idees de l'Espanya moderna. Altrament, ambdós llibres difereixen fonamentalment, no ja en l'estructura, sinó sobretot pel contingut, per la intenció, per la manera personal d'estudiar i d'entendre Unamuno. Huarte ha despullat, amb un esforç admirable, tots els elements, fins els més insignificants, que, en la copiosa i fragmentada obra d'Unamuno, tenen alguna relació amb temes de llengua, els ha sistematitzats segons un criteri de tipus lingüístic, i els ha comentats. Blanco Aguinaga, en canvi, menys erudit en els detalls i en la informació prèvia, ha subordinat els seus materials a la corba ideològica de l'autor estudiat, fent veure que una gran part de les dades sobre el pensament unamunià poden relacionar-se i àdhuc han de descansar, lògicament, damunt les notes i al·lusions als fets de llengua del professor de Salamanca.

Huarte divideix el seu llibre en sis capítols. El primer, introductorí, tracta de la vocació i la formació d'Unamuno, la seva voluntària *dispersió*, el seu esperit de contradicció sistemàtica, aplicat constantment als més diversos aspectes de llengua, els fruits que el lector treu dels seus escrits (l'ús més propi i més digne de la llengua, una visió total de les doctrines lingüístiques, una gran sensibilitat i una segura intuïció). I si algú vol negar que existeixi la «filologia o la lingüística d'Unamuno», sempre quedarà la possibilitat d'estudiar Unamuno com a filòleg, com a lingüista, com a filòsof del llenguatge, car a tots tres vessants s'abocà amb la seva curiositat i el seu interès universals. Segueixen els capítols segon i tercer, que Huarte titula, respectivament, «filosofia del llenguatge» i «lingüística i filologia». Aquell recull tot allò que fa referència, dins Unamuno, a la paraula, a la funció d'apellació, on hom no troba un cos de doctrina elaborat, sinó més aviat un conjunt de vaguetats, abans de tipus filològic

1. FERNANDO HUARTE MORTON, *El ideario lingüístico de Miguel de Unamuno*, extret de «Cuadernos de la Cátedra Miguel de Unamuno», V (Facultad de Filosofía y Letras, Universidad de Salamanca, 1954), 186 pàgs.

2. Hom en coneixia l'existència per una referència bibliogràfica dins la *Historia de la lengua española*, de RAFAEL LAPESA, ja en la segona edició (Madrid 1950), pàg. 274, com d'una tesi aprovada.

3. *Unamuno, teórico del lenguaje*, por CARLOS BLANCO AGUINAGA (El Colegio de México, 1954), 130 pàgs.